

Zenélni és túlélni, a diósgyőri acélművek árnyékában

Kelemen Flóra
Varga Sarolta
konzulens: Dankó Zsófia

**Zenélni és túlélni,
a diósgyőri acélművek árnyékában**

TDK dolgozat

2020. 10. 31.

Kelemen Flóra, Varga Sarolta

konzulens: Dankó Zsófia
Lakóépülettervezési Tanszék BME

Bevezetés

“A gyerekek általában délután négy órakor szoktak végezni az iskolában. Itt háromkor ér véget a tanítás. Útnak engedjük őket, máskülönben nem érnének haza világosban. Közvilágítás ugyanis ott nincs.”

*Virág Csaba, zenepedagógus,
Symphonia Művészeti Alapfokú Iskola, Diósgyőr*

A helyszín: Diósgyőr - Vasgyár

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében járunk, a Miskolchoz tartozó Diósgyőrben. Az 1860-as években új vas- és acélgyárat építettek ide. Az így létrejött telep sok munkahelyet teremtett és az állandó munkaerő biztosítására komplett lakótelepet húztak fel a gyár mellé a dolgozók és családjaik részére.

Az épületek zömmel egységes, vörös téglafalazatot kaptak, elhelyezésüket tekintve szabályos raszterháló mentén helyezkednek el. Ennek a célszerű beépítésnek köszönhetően a lakók számára minden szolgáltatási funkció elérhető volt a telepen, kórház, posta, óvoda, iskola, templom és gyógyszertár. Napjainkban egy általános, egy általános és középfokú oktatást nyújtó és egy mezőgazdasági szakképző iskola működik.

A vasgyári telep lakóiból alakult ki a kolónia, amely a gyárak bezárása után is tovább funkcionált, mint közösség, hiszen az itt lakók hasonló helyzetben voltak, és azonos érdekek fűzték őket össze: túlélés, öfenntartás, önfejlesztés. A zárt közösség a mai napig megőrizte a munkáslet révén kialakult sajátosságait. Az egykor idetelepült családok ritkán költöznek el, itt végzik a mindennapi tevékenységeiket, itt dolgoznak, a gyerekek a telepen található iskolákba járnak.

A lakótelep nem csak a saját családjaikat szolgálja ki, hanem a közelében fekvő, kevésbé infrastruktúrált településrészeket is. A Vasgyártól nem messze található a Miskolc (és egyben az ország) legnagyobb szegregátumának mondható Lyúkováölgy. A 4000 embernek otthont adó telep a városon kívül, egy hat kilométer hosszú hegygerinc mentén terül el. Nincs iskola, óvoda, nincsenek aszfaltozott utak, de a víz- és közvilágítás is hiányosan van bevezetve.

Az itt élő gyermekek körülbelül egy órás utat tesznek meg, hogy a vasgyári iskolába megérkezzenek és tanulhassanak.

Diósgyőr m=1:5000

Helyszínrajz m=1:1000

Zene és élet a lakótelepen, és túl

A vasgyári telepen zeneiskola nincsen, a gyerekeknek azonban lehetősége van megismerkedni a zene világával a Symphonia Alapfokú Művészeti Iskola szociális programján keresztül.

Az Iskola országos szintű célkitűzése, hogy a roma fiataloknak alkalmat, helyet teremtsen a zenetanulásra, és ennek segítségével a társadalmi beilleszkedésüket, közösségi integrálódásukat is megkönnyítsék. Egy tehetséges fiatalnak nagyon sok új esélyt jelenthet, ha kap egy első lépcsőfokot, amellyel elindulhat akár a zenélés, mint hivatás útján is.

A Symphonia Iskola oktatási módszerei a venezuelai El Sistema módszerre alapulnak, tehát elsősorban csapatban, együtt zenélve, tapasztalati úton tanulják a zenét, és nem egyénileg, egy előre megírt tanterv szerint. A rendszeres közös zenélés a másokkal való együttműködésre, a közösségi normák megismerésére is jó platform. Emellett a gyerekek sokkal inkább élményként, szórakozásként élik meg a tanulást.

Diósgyőrben a Nyitott Ajtó Baptista Általános Iskola ad jelenleg helyet a Szimfónia Program működésének. Az alsó tagozatosok épületében a zenetanárok kaptak egy helyiséget, amit elsősorban raktárként, a hangszerek tárolására használnak, valamint 2 kis gyakorló termet. Ezen kívül az Általános iskola pár termét használhatják még zeneóra tartására. A gyerekek heti három-négy alkalommal is mehetnek órára, kezdetben két-három fős csoportokban, később az ügyesebbek egyéni órákat is vehetnek. A zenekari gyakorlás viszont a kezdetektől kötelező mindenkinek. Diósgyőrben csak fúvós hangszereket oktatnak, de az ország más részein vannak vonós, vegyes oktatással működő iskolák is, és nyári táborokban, közös programokon így áll össze a nagy szimfonikus zenekar.

A gyerekek nagyon szívesen vesznek részt ezeken a külön órákon, az alsó tagozatosok csaknem 80 – 90 % látogatja a gyakorlásokat. Zeneórára reggeltől délutánig van lehetőség járni, a jól tanuló gyerekek egy-egy nyelvtan, matematika óra helyett is mehetnek zenélni, míg a tanár a többiek felzárkóztatásával foglalkozik.

A zenepedagógusok különös tekintetet fordítanak minden tanítványra, és az órák alatt a zenélésen túl az „életre” is igyekeznek őket taníttatni. Az oktatáson túl pedig a mindennapokban is támaszt nyújtanak a gyermekeknek, sokszor a családokat anyagi segítséggel és támogatják. Tehát a tanár nem csak a zeneoktatói szerepet tölti be, sokkal inkább tekinthető egy minden téren segítő kéznek.

Irányok és lehetőségek

A Symphonia Iskola működik, de nagyon nagy igény lenne egy saját, megfelelő mennyiségű zeneteremmel és raktárhelyiséggel rendelkező épületre. Emellett a tanárok nagyon szeretnék egy közösségi teret, ahol a gyerekek az órán kívül összegyűlhetnek játszani, beszélgetni, de a tanár-diák, tanár-tanár kapcsolatoknak is helyeül szolgálhatna.

Az udvaron is szeretnék közös teret létrehozni, hogy a gyerekek ne az utcán kóboroljanak, hanem szívesen maradjanak az iskola kertjében. A jelenlegi játékok és pályák szinte alkalmatlanok a rendeltetésszerű használatra. Az udvar rendezésén belül kifejezett igény van arra, hogy kialakításra kerüljön egy olyan szabad színpadtér, ami zenekari próbáknak, és az Iskola által rendezett előadásoknak, fellépéseknek is helyet tudjon adni. A színpad 25 fős fellépő csapat befogadását kell, hogy elbírja, a nézők részéhez pedig körülbelül 50 fő kell, hogy el tudjon férni. Fontos szempont, hogy a nézőtér adott esetben bővíthető legyen.

Egy ilyen megvalósuló színpad természetesen a későbbi használat során nem csak a zenei előadásokat tudja majd befogadni, hanem akár szabadtéri tanóra, más művészeti foglalkozás, előadás tartására is tökéletes lesz.

A zenepedagógusokkal való beszélgetés során teljesen letisztázták az ő igényeik, melyek sokkal inkább funkciók, mintsem víziók. A legsürgetőbbben saját tanteremre és tárolásra alkalmas helyre van szükség, ezen kívül pedig egy barátságos közösségi teret, és egy inspiratív szabadtéri pavilont szeretnék. A TDK dolgozatunkban a pavilon és az udvar tervezésével, rendezésével foglalkoztunk a továbbiakban.

Ezeket az irányokat tovább lépve, számunkra az elsődleges szemponttá az vált, hogy az általunk tervezett beavatkozás gyerekközpontú legyen, és bár a tanárok igényeinek megfelelően, de elsősorban a kicsik jóérzetét megteremtve születhessen újjá a hely.

A koncepció-alakítás másik két alapelve volt, hogy a választott anyagok minél egyszerűbben, és minél olcsóbban, költséghatékonyan beszerezhetőek legyenek, valamint, hogy a terv megvalósítása is egy reális cél lehessen, és ne igényeljen mértéktelenül sok emberi, anyagi vagy természeti erőforrást.

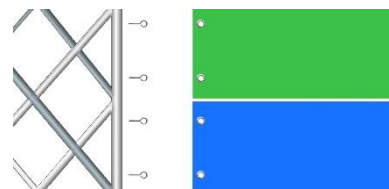
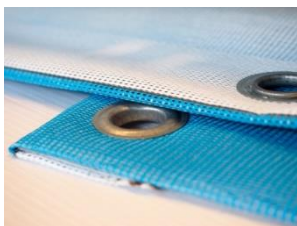
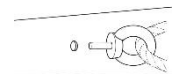
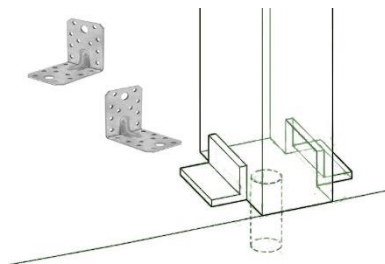
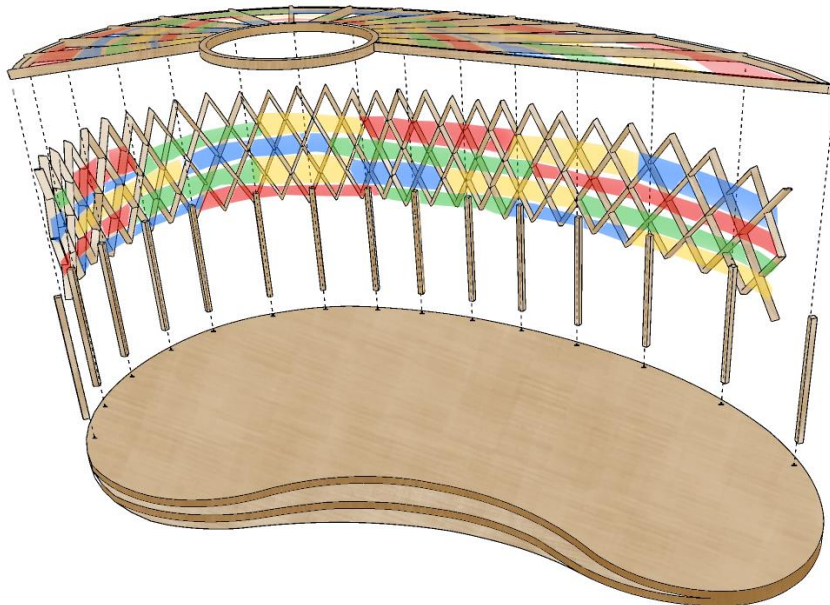

Helyszínrajz m=1:500

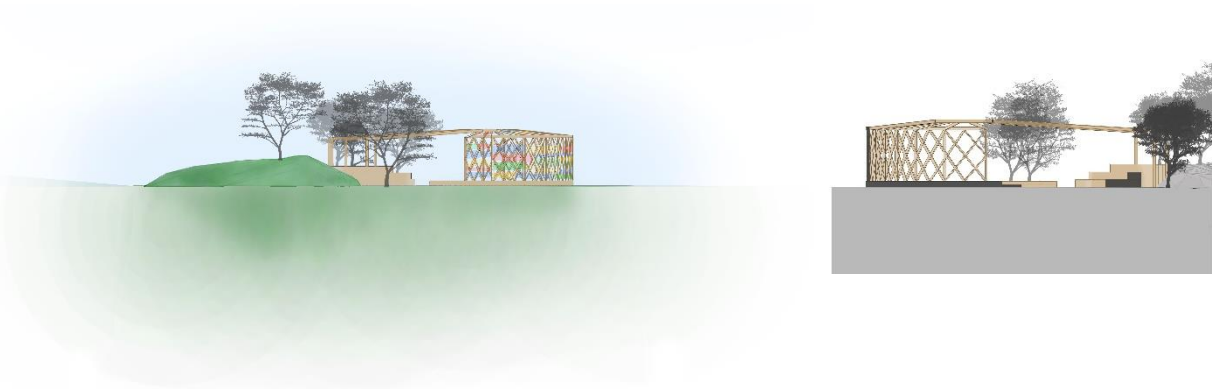
Megvalósítás és jövőkép

A fa szerkezetű pavilon egy nonfiguratív, többféle módon is használható formát kapott, melyhez a szemközti fa dobogó hasonló ívben kapcsolódik, és fut tova a kertben. A nézőtér és a színpad között kialakult füves placc különlegesen viselkedik, mert látszatra egyik oldalhoz sem, valójában viszont mindkettőhöz tartozhat. A fából készült nézőtér a másik oldalon kötélnálós-mászófalas játszós térré alakul át. Az egyértelmű funkción felül célunk ezzel a területtel az volt, hogy a színpadi előadás illedelmes meghallgatására még nem megérett gyerekek a játszótérről ugyanúgy részesüljenek annak audiális hatásaiban, élményeiben, és így természetes módon kialakuljon egy első kapcsolat a zenéléssel, előadóművészettel.

A pavilon fő térelválasztását a fa keret közé font festett molinó csíkok oldanák meg. Ez az anyag könnyen és igen olcsón beszerezhető, könnyen szerelhető, könnyen cserélhető. Alap koncepciónkban a fonott csíkok négy színnel kerülnek befestésre, ezek elkészítésébe a gyerekeket is be lehet vonni, mert egyszerű, de élvezetes tevékenység. A jövőben a molinó csíkok festési módszere azonban tovább is fejlődhet, és akár, mint egy művészeti workshop valósulhat meg a lefestése egyedi szalagokra.

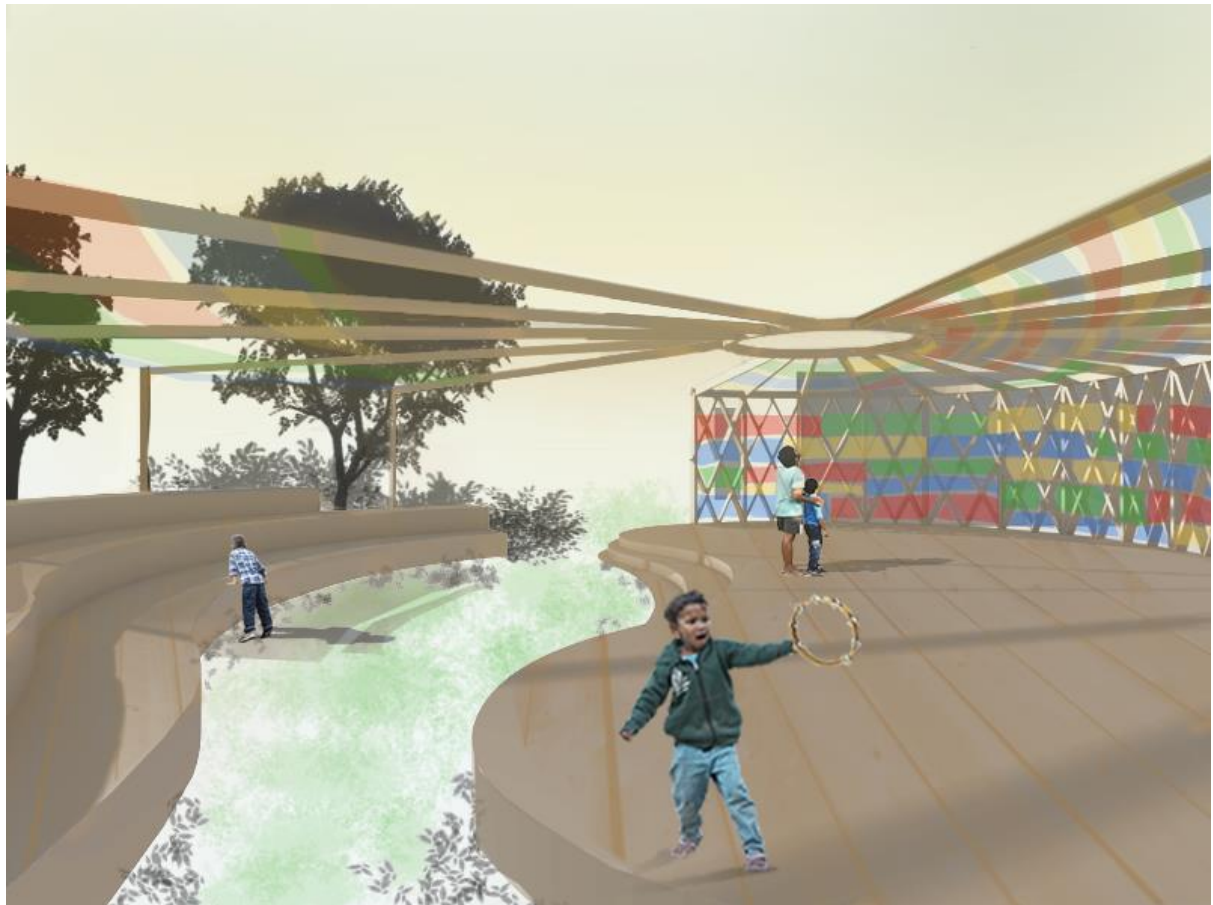
A tervezésnél kitértünk arra az esteleges problémára, ha a molinó nem beszerezhető, vagy valaki idegenkedik az anyagtól, milyen más opciókkal helyettesíthető. A fonás az eredeti koncepciónak megfelelően készíthető el takaróponyvából, vitorlás ponyvából, kültéri textilből (ebben az esetben nem vízálló), természetesebb, homogénebb hatásért pedig növényi anyaggal is befonható – vessző, rattan, gyékény.

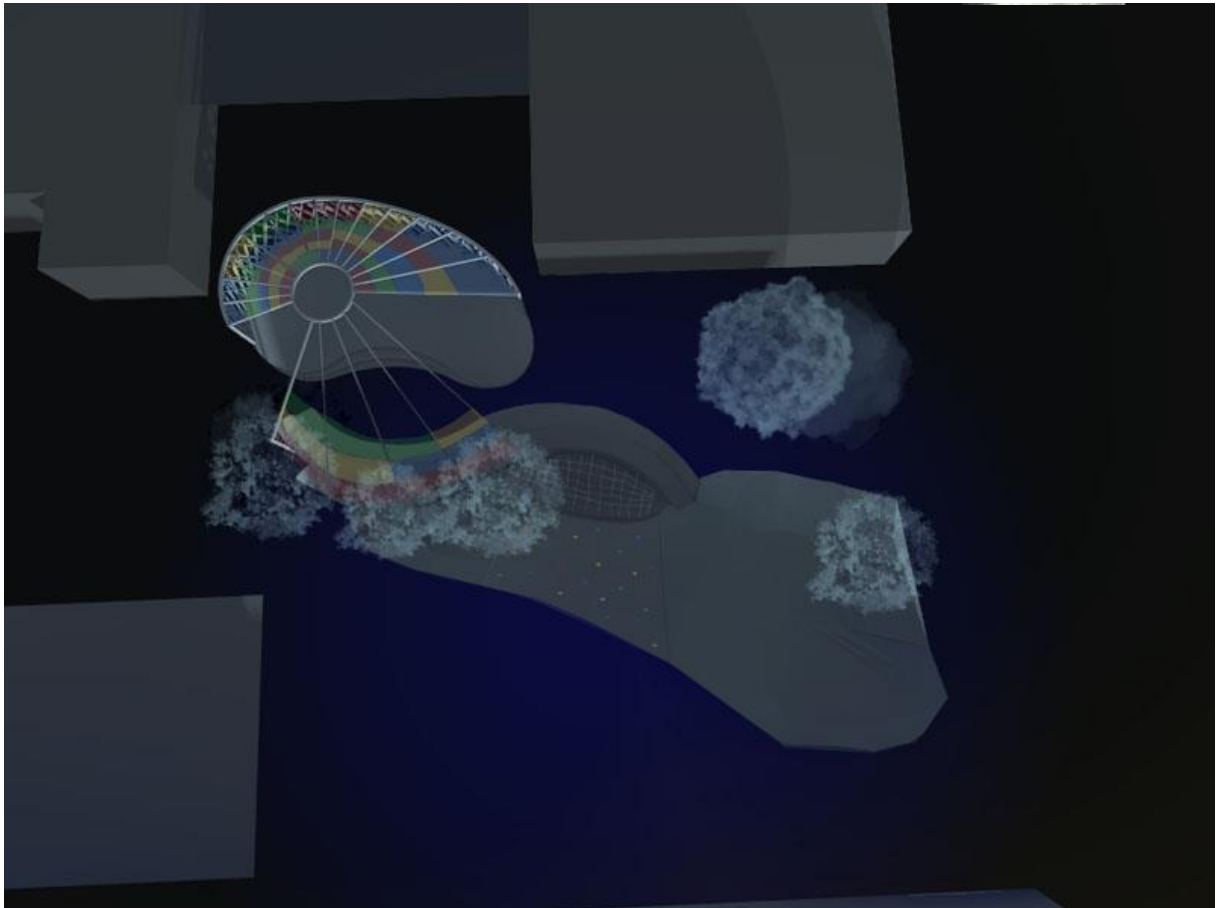

A pavilon megépítését az udvarra egy közösségi építés keretein belül szeretnénk megvalósítani. A közös építésre a tanárokon, gyerekeken kívül a szülőket is hívnánk, talán a közös építés nekik is egy lehetőséget jelentene a zenélő közösséggel való kapcsolatteremtésre, a szülő-gyermek kapcsolat erősítésére. Az építésre a diósgyőri Szakképző Iskola diákjait is meghívnánk, az erős segítő kezek, és a közösségi program tovább szélesítése reményében.

Úgy gondoljuk, hogy ahhoz, hogy ez a hely a használói számára tényleg „saját” és „otthonnak” érződjön, fontos lépés, hogy a megszületés folyamatában is részt vegyenek.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
A helyszín: Diósgyőr – Vasgyár.....	3
Zene és élet a lakótelepen, és túl.....	5
Irányok és lehetőségek.....	6
Megvalósítás és jövőkép.....	8
Tartalomjegyzék.....	13

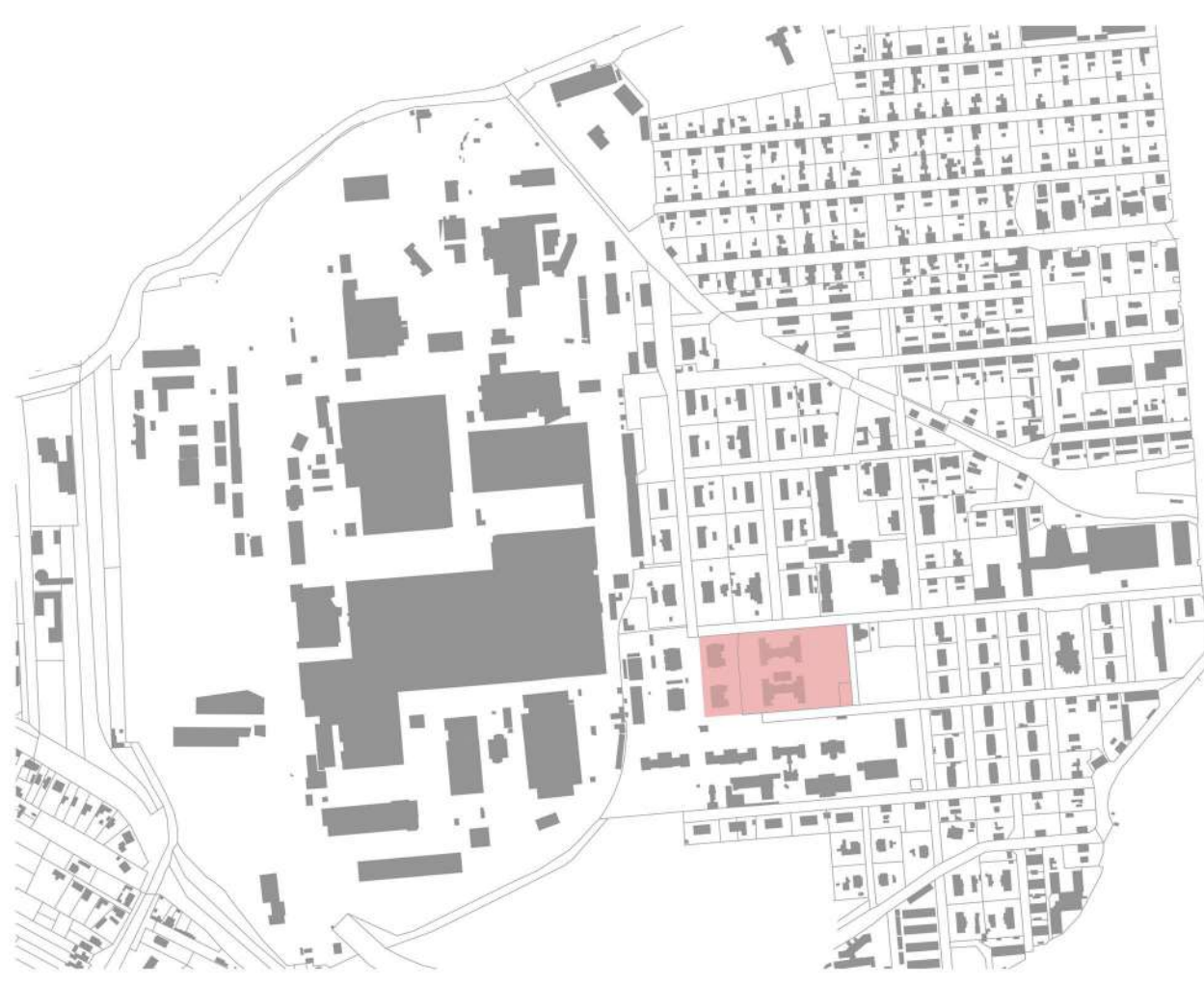
ZENÉLNI ÉS TÚLÉLNI

A diósgyőri acélművek árnyékában

Szociális építészet

szerzők: Kelemen Flóra, Varga Sarolta
 konzulens: Dankó Zsófia
 BME Lakóépülettervezési Tanszék, TDK 2020.

Diósgyőr, Miskolc, Magyarország

tervezett megközelíthetőség, zeneskola épülete

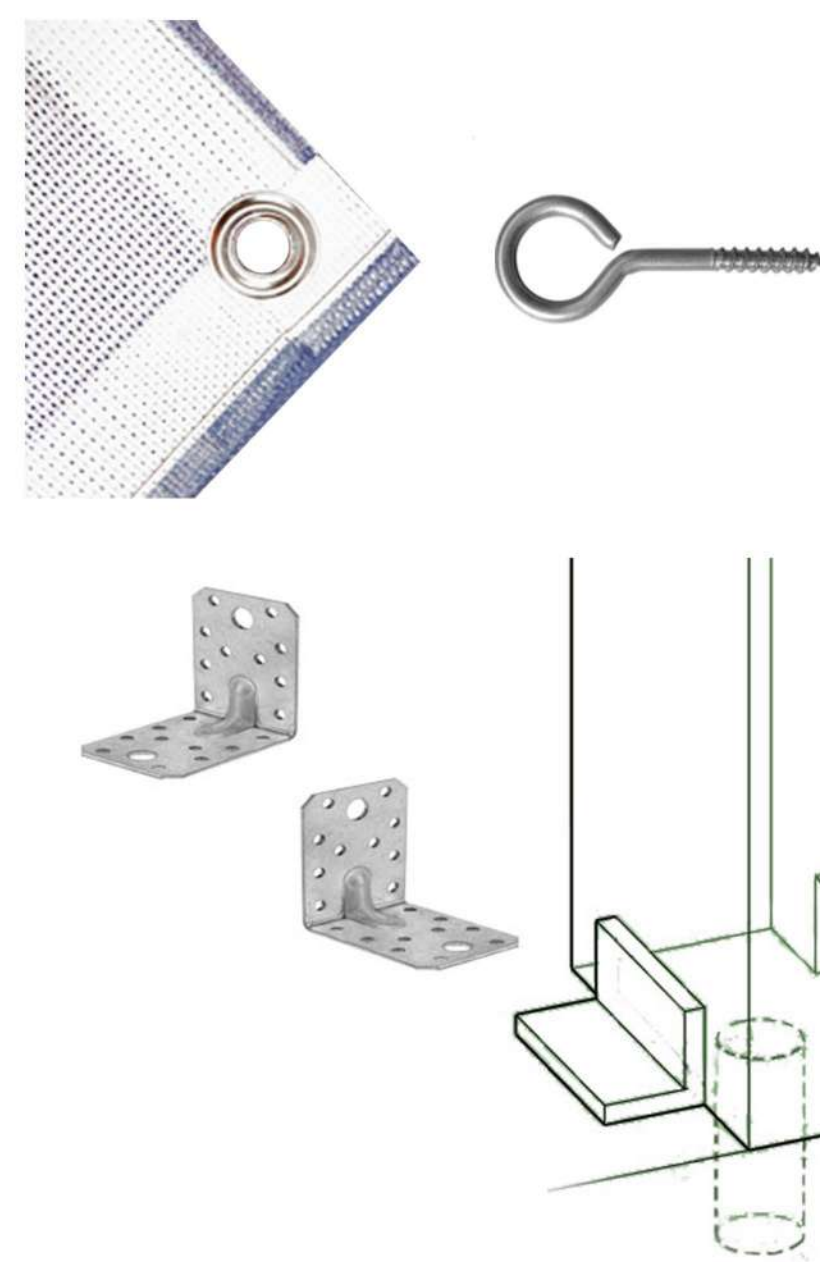
pavilon-színpad-közösségi tér

A diósgyőri vasgyár bezárása után az ott élő kolónia tovább funkcionált, mivel a lakók hasonló helyzetben voltak és azonos érdekek fűzték őket össze: túlélés, öfenntartás, önefejlesztés. Az egykor idetelepült családok ritkán költöznek el, itt végzik a mindennapi tevékenységeiket, itt dolgoznak, a gyerekek a telepen található iskolákba járnak.

A vasgyári telepen zeneiskola nincsen, a gyerekeknek azonban lehetősége van megismerkedni a zene világával a Symphonia Alapfokú Művészeti Iskola szociális programján keresztül. A zeneiskola épülete mellett mind a tanároknak, mind a gyerekeknek fontos lenne egy szabadtéri helyszín, ahol próbálni tudnának, alkalmanként koncertet adni.

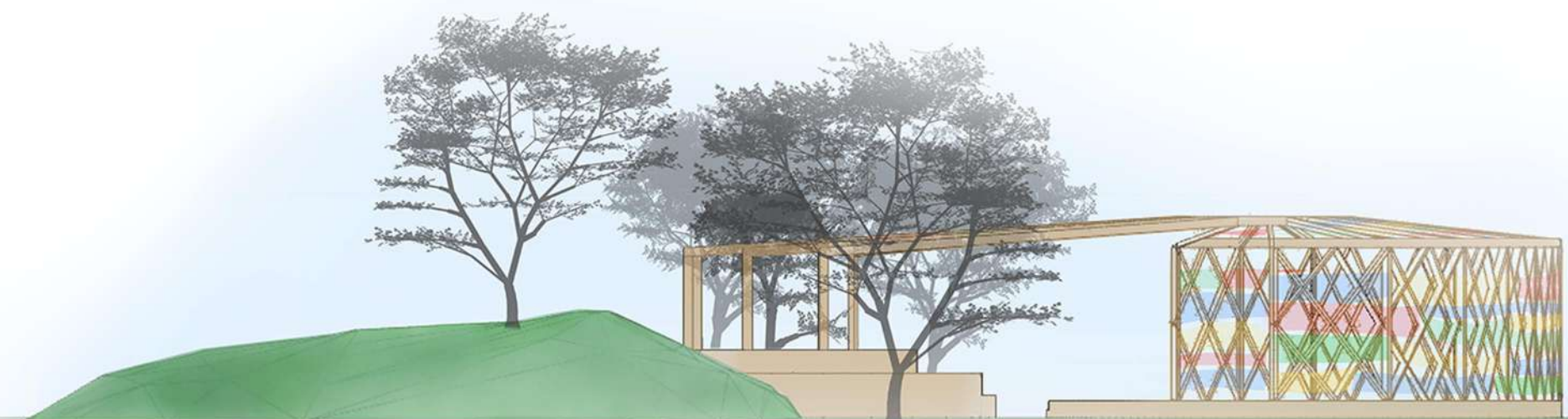
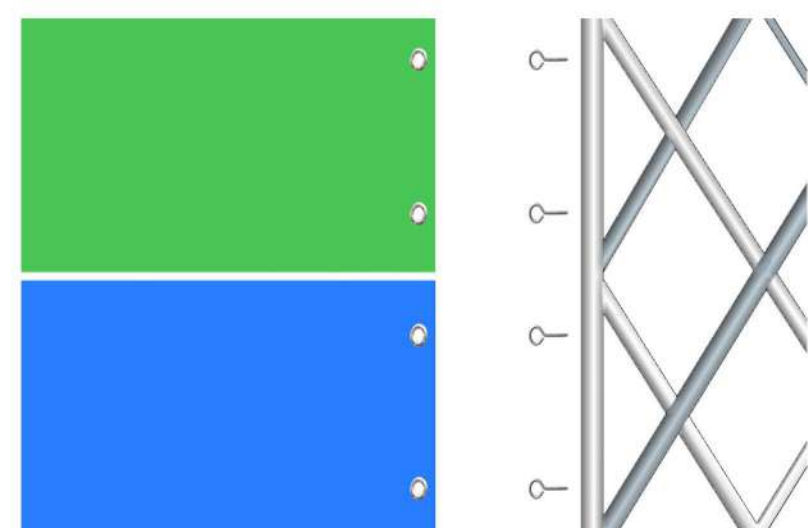
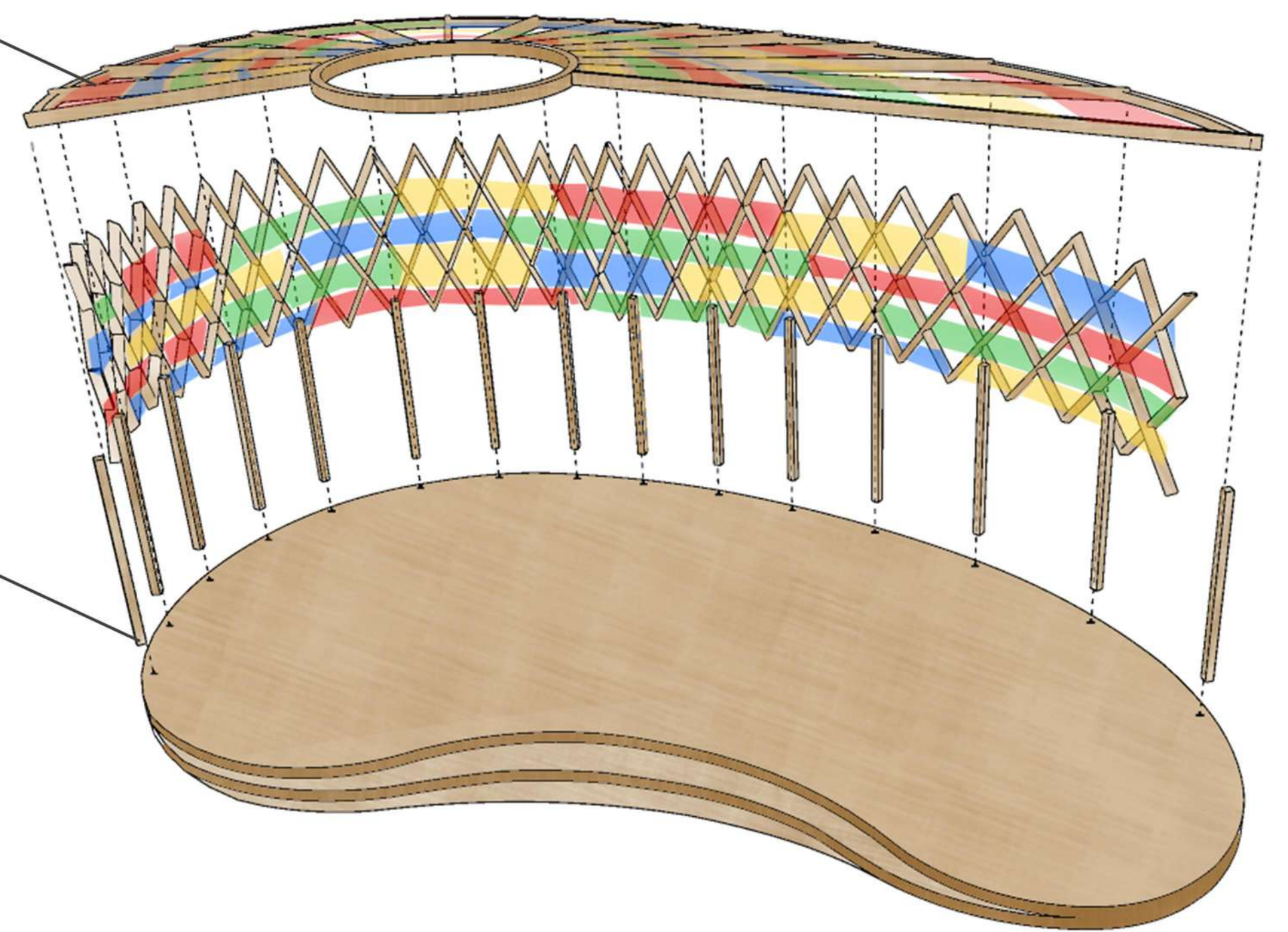
Továbbá szembevetendő probléma volt a közösségi terek, játékok hiánya.

Ezeket a problémákat megvizsgálva állítottunk fel három fő szempontot a tervezés során. Fontos, hogy könnyen beszerezhető anyagokból, egyszerűen kivitelezhető épületet vízionáljunk. Alkalmanként más művészeti projektekre is használható legyen. Illetve az építés során biztosítsunk lehetőséget a gyerekeknek és szüleiknek egy irányított közös építésre, ezáltal a szülők megértenék, hogy a gyermeküknek miért is olyan fontos a zene, a gyerekek pedig sajátjuknak érezhetnék a pavilont.

könnyen forható és rögzíthető Mesh háló

sarokösszekötő lemez

homlokzat

metszet

nézőtér - pavilon kapcsolat

beépített mászófal és kötélháló